

گنجینه واژه‌های فارسی

نسخه گسترش یافته ۰.۶ مفهومی

پیش‌گفتار

زبان فارسی زنده و پویا، پر از واژه‌های زیبا و خالص است. این مجموعه تلاش کرده است تا جایگزین‌های فارسی خالص برای واژه‌های عربی‌زده و تخصصی ارائه دهد. هدف، فراهم کردن یک منبع قابل استفاده برای همه علاقه‌مندان به زبان فارسی، نویسندگان، دانشجویان، برنامه‌نویسان و فعالان فناوری است تا نوشتار و گفتار فارسی روان و خالص داشته باشند. همچنین این مجموعه قابل گسترش است و کاربران می‌توانند واژه‌های جدید اضافه کنند و به غنای آن بیافزایند.

فصل ۱

واژه‌های عربی‌زده و معادل‌های خالص فارسی

۱. واژه‌های تأکیدی و نفی

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
اصلاً	به‌هیچ‌وجه / کلاً	Never	نفی مطلق
أبداً	هیچ‌گاه	Never	نفی قوی
حتماً	بی‌شک / ناچار	Definitely	تأکید
قطعاً	بی‌گمان / بی‌تردید	Certainly	تأکید قوی
اکیداً	به‌شدت / سخت	Strongly	دستور، توصیه
الزاماً	ناچار / ناگزیر	Necessarily	ضرورت
فقط	تنها	Only	محدودیت
الزاما	ناچار / ضرورتاً	Mandatory	الزام قانونی یا اخلاقی

۲. واژه‌های تقریبی و مثالی

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
مثلاً	برای نمونه / چنان‌که	example For	مثال
تقریباً	نزدیک به / کم‌وبیش / در حدود	Approximately	تقریبی
عمدتاً	بیشتر / اکثراً	Mostly	غالباً، عمده
برخی	بخشی / تعدادی از	Some	نمونه محدود
حداکثر	بیشینه	Maximum	حد بالاتر
حداقل	کمینه	Minimum	حد پایین‌تر

۳. واژه‌های زمان و مکان

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
اول	نخست	First	ترتیب
آخر	پایان	Last	ترتیب
قبل	پیش	Before	زمان
بعد	پس	After	زمان
همیشه	همواره	Always	زمان مداوم
اکنون	هم‌اکنون / کنون	Now	زمان حال
دیر	پس از موعد / با تأخیر	Late	زمان دیرهنگام
زود	پیش از موعد / به‌سرعت	Early	زمان سریع
همزمان	هم‌زمانی	Simultaneous	وقوع هم‌زمان

۴. واژه‌های اجتماعی و اداری

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
حکومت	فرمانروایی	Government	اداره کشور
دولت	کشوربانی	State	اداره کشور
ملت	مردم / توده	Nation	مردم
جامعه	همبود	Society	جمعیت، اجتماع
قانون	آیین	Law	مقررات
عدالت	داد	Justice	انصاف
آزادی	آزادی	Freedom	حق و اختیار
فرهنگ	هنر و سَنّت	Culture	رسوم و هنر
مدیریت	گرداندگی	Management	اداره سازمان
سیاست	کشورداری	Politics	اداره کشور
اقتصاد	کارمایه / بازرگانی	Economy	فعالیت مالی
مدرسه	آموزشگاه	School	آموزش و یادگیری

۵. واژه‌های فکری و انتزاعی

عربی زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
عقل	خرد	Intellect	تفکر، خرد
فکر	اندیشه	Thought	اندیشه
حقیقت	راستی	Truth	واقعیت
ایمان	باور	Faith	باور
اخلاق	خوی	Morality	رفتار و خوی
نتیجه	فرجام	Result	پیامد
نقش	کارکرد	Role	کارکرد
روش	راه	Method	روش انجام
عملکرد	کارکرد	Performance	فعالیت انجام شده
تغییر	دگرگونی	Change	دگرگونی
ذهن	اندیشه گاه	Mind	مرکز اندیشه

۶. واژه‌های روزمره و طبیعت

عربی زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
انسان	آدمی	Human	موجود زنده
وطن	میهن	Homeland	سرزمین
خانواده	خاندان	Family	گروه خانوادگی
غذا	خوراک	Food	خوردنی
بدن	تن	Body	جسم انسان
زمین	گیتی	Earth	کره زمین
هوا	باد / فضا	Air	محیط اطراف
قلب	دل	Heart	اندام حیاتی
روح	جان	Soul	جوهره زندگی
کتاب	نامه	Book	نوشتار
جمله	گفتار	Sentence	عبارت
کلمه	واژه	Word	واحد معنایی
معنی	چَم	Meaning	مفهوم
خط	نوشتار	Script	نوشتن
امضا	دست نوشته / مهر	Signature	تأیید نوشتار
عنوان	سرنویس	Title	سرنام
دنیا	جهان	World	جهان هستی

۷. واژه‌های آموزشی و علمی

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
دانش	آگاهی	Knowledge	آگاهی و اطلاعات
آموزش	یادگیری	Education	فرآیند یادگیری
تحقیق	پژوهش	Research	بررسی علمی
کتابخانه	خانه‌نامه‌ها	Library	محل نگهداری کتاب
درس	مبحث	Lesson	مبحث آموزشی
معلم	آموزگار	Teacher	تدریس کننده
دانشجو	آموزگارآموزنده	Student	فراگیر، یادگیرنده
امتحان	سنجش	Exam	ارزیابی یادگیری
پژوهش	جستار	Study	بررسی علمی
مفهوم	معنایاب	Concept	ایده یا معنا
آزمون	سنجشگاه	Test	ابزار سنجش

۸. واژه‌های اقتصادی و مالی

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
سرمایه	دارایی	Capital	دارایی مالی
بانک	صندوق	Bank	مؤسسه مالی
بازار	دادوستدگاه	Market	محل خرید و فروش
مالیات	خراج	Tax	پرداخت اجباری
تجارت	دادوستد	Trade	دادوستد کالا
کسب و کار	کارما	Business	فعالیت اقتصادی
سود	بهره	Profit	درآمد
زیان	خسارت	Loss	کاهش دارایی
تراکنش	دادوستد	Transaction	عملیات مالی
وام	قرض	Loan	قرض دادن یا گرفتن

۹. واژه‌های فناوری، بلاک‌چین و برنامه‌نویسی

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
فناوری	هنرکرده / هنرپردازش	Technology	علم و مهارت کاربردی
کامپیوتر	رایانه	Computer	دستگاه پردازش داده
برنامه	نرم‌افزار	Software	مجموعه دستورها
اپلیکیشن	نرم‌افزار	Application	برنامه موبایل یا دسکتاپ
رمزنگاری	نهان‌نگاری	Encryption	حفاظت داده‌ها
سرور	پردازنده میزبان	Server	کامپیوتر ارائه‌دهنده خدمات شبکه
دیتابیس	داده‌گاه / پایگاه داده	Database	محل ذخیره داده‌ها
شبکه	پیوندگاه	Network	ارتباط بین رایانه‌ها
داده	داده‌ها	Data	اطلاعات
اینترنت	شبکه جهانی	Internet	شبکه جهانی
وب	تارنما	Web	صفحات اینترنتی
سیستم	سامانه	System	مجموعه مؤلفه‌ها
کاربر	بهره‌بردار	User	استفاده‌کننده
لایک	پسند	Like	واکنش به محتوا
کامنت	یادداشت	Comment	یادداشت کاربر
فالوور	دنبال‌کننده	Follower	دنبال‌کننده محتوا
اشتراک	هم‌رسانی	Subscription	دسترسی مشترک
بلاک‌چین	زنجیره بلوکی	Blockchain	دفتر کل توزیع‌شده
رمزارز	سکه دیجیتال	Cryptocurrency	ارز دیجیتال
قرارداد هوشمند	پیمان هوشمند	Contract Smart	قرارداد خوداجرایی
کد	برنامه / دستورنامه	Code	مجموعه دستورها
کامپایلر	هم‌گردان	Compiler	برنامه ترجمه‌کد
سورس	منبع	Source	منبع برنامه

۱۰. واژه‌های حقوقی و اداری

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
قرارداد	پیمان	Contract	توافق رسمی و قانونی
مجازات	کیفر	Punishment	برخورد قانونی در برابر تخلف
قاضی	داور	Judge	مسئول اجرای قانون

۱۱. واژه‌های علمی و پزشکی

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
بیمار	ناخوش	Patient	فردی که به درمان نیاز دارد
درمان	شفا	Treatment	فرآیند بهبود بیماری
آزمایش	سنجش	Experiment / Test	بررسی علمی یا پزشکی

۱۲. واژه‌های احساسی و روانی

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
نفرت	بیزاری	Hatred	احساس منفی
خوشحال	شاد	Happy	احساس مثبت
غمگین	اندوهگین	Sad	احساس منفی
ترس	بیم	Fear	احساس ترس
شجاعت	دلیری	Courage	شجاعت و دلیری
امید	آرزو	Hope	انتظار مثبت
اعتماد	اطمینان	Trust	اطمینان و باور
خودخواهی	خودپسندی	Selfishness	خودمحوری
مهربانی	نیک‌خواهی	Kindness	رفتار مهربانانه
تمرکز	فروان‌نگری	Focus	توجه و تمرکز ذهنی
خلاقیت	نوآوری	Creativity	توانایی ابداع و نوآوری

۱۳. واژه‌های مذهبی و باورها

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
خدا	پروردگار	God	موجود برتر
پیامبر	فرستاده	Prophet	فرستاده الهی
دین	آیین	Religion	باور مذهبی
نماز	نیایش	Prayer	عبادت روزانه
ایمان	باور	Faith	باور مذهبی
عقیده	نظر	Belief	اعتقاد شخصی
عبادت	پرستش	Worship	انجام اعمال مذهبی
قرآن	کتاب مقدس	Quran	متن مقدس

۱۴. واژه‌های سلام و احوال‌پرسی

عربی‌زده	فارسی خالص	انگلیسی	توضیح کاربرد
سلام	درود	Greetings / Hello	احوال‌پرسی روزمره
خداحافظ	بدرود	Goodbye	خداحافظی
معذرت	پوزش	Sorry	درخواست بخشش
تشکر	سپاس	Thanks	قدردانی